

Дрожик Л. В.

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри педагогіки і психології

Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ «АКВАРІУМ» НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ

Забезпечення якості освіти на будь-якому рівні завжди залишається в центрі уваги наукових досліджень та практики управління процесом навчання. Зауважимо, що реформаційні процеси в освіті на перший план висувають або збереження існуючого рівня якості освіти, або досягнення ще більш високого рівня.

Сучасне суспільство, що стрімко розвивається і змінюється, ставить перед системою підвищення кваліфікації викладачів медичних та фармацевтичних спеціальностей завдання професійної перепідготовки, переосмислення базових цінностей в змісті, формах та технологіях навчання. Відповідно до потреб сучасної вищої школи, викладачі повинні мати не лише ґрунтовні знання й вміння, а й такі якості особистості, як гнучкість, мобільність, готовність до інноваційної діяльності.

Використання інноваційних форм організації навчального процесу дозволяє викладачам не тільки випробувати теоретичні позиції, але й вмикає емоційний фактор відповідальності за рішення, можливості надати варіанти, а головне, збагатити свій особистісний досвід в різних умовах вирішення спектру проблем [1].

Курси підвищення кваліфікації повинні давати слухачам орієнтацію на педагогічні методи, які заохочують рішення проблеми підвищення ефективності педагогічного процесу.

В освітніх документах акцент робиться на розвиток інноваційних освітніх технологій у навчальному процесі з метою забезпечення переходу освіти на нову, особистісно-орієнтовану парадигму. Визначальною рисою особистісно-орієнтованого навчання є взаєморозуміння, взаємодія, творча співпраця між

викладачами на курсах підвищення кваліфікації. Вивченням теоретичних і дидактичних питань цього напрямку займаються дослідники Г. Бермус, І. Бех, П. Гусак, Л. Калашникова, М. Кларін, О. Савченко, Г. Селевко, М. Скрипник.

За результатами досліджень, оптимальним для розвитку особистості є діалогічне педагогічне середовище, в якому особистість визнається цінною, вільною і шанованою. Навчальний процес у контексті діалогу – це активна взаємодія та спілкування його учасників, тобто інтеракція, що здійснюється за допомогою відповідних методів.

Проблема застосування інтерактиву в навчальному процесі була в центрі уваги таких дослідників, як С. Власенко, О. Єльнікова, Л. Кайдалова, Г. Коберник, О. Коберник, О. Комар, В. Мельник, Л. Пироженко, О. Пометун, які обґрунтовують доцільність застосування інтерактиву для посилення ефективності процесу навчання.

Найбільш значущими перевагами спільної навчальної діяльності при вивченні педагогічних дисциплін є те, що робота в групах створює позитивний психологічний клімат, який сприяє розвитку вміння ефективно взаємодіяти в групі та посилює автономність слухачів. Працюючи у групах, слухачі стають активними учасниками навчального процесу, модель якого в майбутньому перенесуть на свої заняття. Вони стають учасниками комунікативної взаємодії, переборюють страх критики та несхвалення з боку своїх колег, вчаться слухати один одного, толерантно ставитися до чужої думки, приймати групові рішення.

Проте, ми повинні усвідомлювати, що викладачам, для швидкого та ефективного застосування інтерактивних методів на своїх заняттях, заважають певні труднощі. При опитуванні викладачів медичного та фармацевтичного профілю було виявлено, що більшість викладачів досі використовують тільки традиційні методи навчання. І лише деякі з них застосовують рольові ігри, складають із студентами кластери на заняттях. Вони не обізнані про зміст активних та інтерактивних методів, способів організації інтерактивної взаємодії студентів, як організувати та побудувати заняття з використанням інтерактивних технологій. Цей інструментарій досі залишається новим і слабо

дослідженим у вітчизняній дидактиці вищої школи, недостатньо застосовуваним у її практиці. Крім того, недостатньо проясненим є питання щодо того, яким чином відібрати потрібні для тієї чи іншої дисципліни інтерактивні методи і як «вписати» інтеракцію в традиційні для вищої школи форми заняття – лекції, семінари, практикуми. Викладачі вищої школи відчують гостру необхідність в застосуванні нетрадиційних форм навчання з метою розвитку пізнавальної активності і творчої самостійності їх студентів і, як наслідок, підвищення ефективності освітнього процесу [2].

Потрібно орієнтувати систему додаткової професійної освіти на підвищення професійної майстерності викладачів і вдосконалення їх професійно-педагогічних компетенцій, причому в рівній мірі, як слухачів, так і викладачів системи додаткової професійної освіти [3, 4].

Нашим завданням було ознайомлення слухачів із сучасними методами активного та інтерактивного навчання, усвідомлення важливості застосування активних та інтерактивних технологій.

Для цього ми запропонували слухачам використовувати на своїх заняттях методи кооперативного навчання – це методи навчання в малих групах. Кооперуватися в рамках освітнього процесу – означає працювати разом, об'єднуючи свої зусилля для вирішення загального завдання, при цьому кожен, хто «кооперується» повинен виконувати свою конкретну частину роботи.

На своєму занятті, в рамках вивчення теми «Активні та інтерактивні методи навчання», слухачі випробували метод «Акваріум». Схема цього методу навчання досить проста. Після отримання завдань та інструкцій від викладача, слухачі поділялись на кілька малих груп. Одна з груп сідала в центрі аудиторії для того, щоб окремо від інших працювати над дискусійним питанням. Групі давалось 3-5 хвилин, щоб знайти спільне рішення. Поки діюча група працювала у центрі аудиторії, всі інші знайомились з цим завданням, формулювали свою думку, але не втручались в дискусію.

Наприкінці було обговорення зі слухачами ходу групової роботи.

Результатом кооперативних зусиль стало вирішення проблемних питань за допомогою один одного, у співробітництві, оскільки успіх у виконанні завдань обумовлений характером діяльності кожного члена групи. Очевидно і соціальне значення такої моделі навчання: акцентується роль кожного на виконанні спільної справи, формуються групова свідомість, позитивна взаємозалежність, комунікативні навички. Працюючи в малих групах, в освітньому процесі системи підвищення кваліфікації, слухачі-викладачі природньо занурюються в осмислення, розробку та застосування активних та інтерактивних методів в своїй педагогічній практиці. В результаті в них формуються професійна комунікативна компетентність, вміння аналітичної діяльності, навички застосування нового знання на практиці [2].

Застосування цієї технології дозволяє вирішувати наступні задачі: сприяти актуалізації, закріпленню та узагальненню знань, самостійному конструюванню нових знань; оволодінню та удосконаленню культури ведення дискусії, формуванню вмінь висловлювати оціночні судження та аргументувати свою думку, формуванню навиків самооцінки та самоаналізу навчальної діяльності, створенню цілісного бачення проблеми; сприяти моделюванню власної системи цінностей та варіативному проектуванню моделі своєї поведінки, яка базується на ідеї мультиперспективності розвитку та свободи вибору.

Слухачі на своєму прикладі побачили доцільність використання цього методу на своїх дисциплінах.

Отже, використання інтерактивних методів може стати однією з основ удосконалення якості підготовки викладачів медичних та фармацевтичних спеціальностей на курсах підвищення кваліфікації, яка закладена у вимогах сучасної концепції освіти, а на заняттях здатна підвищити мотивацію до навчання як студентів, так і викладачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Власенко С. В. Инновационные формы обучения в современной системе повышения квалификации педагогов / С. В. Власенко // Научное обеспечение

системы повышения квалификации кадров : Научно-теоретический журнал. – Выпуск 6. – №1 (18), 2014.

2. Кайдалова Л. Г. Упровадження інтерактивних технологій у систему післядипломної освіти фахівців фармації : матеріали наук.-прак. конф. з міжнародною участю [«Післядипломна підготовка спеціалістів фармації за організаційно-економічним напрямом»] (Харків, 2–3 червня 2010 р.) / Л. Г. Кайдалова, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. – Х. : Вид-во НФаУ, 2010. – С. 67.

3. Кайдалова Л. Г. Готовность преподавателей к внедрению инновационных образовательных технологий в подготовку будущих специалистов / Л. Г. Кайдалова // Geneva (Switzerland), the 28th of December, 2015 / Publishing Center of the European Association of pedagogues and psychologists “Science”, Geneva, 2015, p. 168-171.

4. Комар О. А. Інтерактивні технології у ВНЗ / О. А. Комар. – Умань: ДПУ імені П. Тичини, 2004. – С. 35.